

Kaupunginvaltuusto hyväksynyt 14.4.2009 § 35

1. §   Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Konserniohje perustuu Kuntalain 13 §:n 1- kohtaan, jonka mukaan kaupunginvaltuusto päättää kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista.

Konserniohjeissa määritellään Kiteen kaupungin sekä sen omistamien tytäryhteisöjen johtamisen, ohjauksen ja seurannan toimintaperiaatteet. Konserniin kuuluvat yhteisöt toimivat valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttajina ja noudattavat valtuuston ja hallituksen määrittelemää toimintalinjausta. Konserniohjeessa kaupunginvaltuusto päättää kaupunkikonsernin ohjauksen periaatteista.

2. §   Konserniohjeen soveltamisala

Tässä ohjeessa konsernilla tarkoitetaan Kiteen kaupunkia (emoyhteisö) ja sen määräysvallassa tai enemmistöomistuksessa olevia tytäryhteisöjä. Lisäksi konserniohjeita voidaan noudattaa myös muissa yhteisöissä, jotka erikseen päättävät toiminnalliseen konserniin liittymisestä. Konsernin nimi on Kitee-konserni.

Muiden osakkuusyhteisöjen osalta noudatetaan erillistä omistajapolitiikkaa.

Konserniohjeiden liitteenä 1. kuvaus Kitee-konsernista sekä muista osakkuusyhteisöistä ja kaupungin jäsenyyksistä eri yhteisöissä.

3. §   Konserniohjaus ja -johtaminen

3.1. Kaupunginvaltuusto

Kaupunginvaltuusto hyväksyy kaupungin konsernijohtamista koskevat yleiset tavoitteet ja toimintaperiaatteet, määrittelee kaupungin omistajapolitiikan ja on kuntakonsernin ylin valvoja.

Konsernin johtamista varten kaupunginvaltuusto hyväksyy valtuustokausittain konsernistrategian osana kaupungin kokonaisstrategiaa. Vuosittain käsiteltävässä kaupungin palvelustrategiassa on mukana konsernia koskeva osuus.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy koko Kitee-konsernin tulosityksiköiden tavoitteet talousarvion ja -suunnitelman yhteydessä. Koko konsernia koskeva tavoitteiden toteutumisseuranta raportoidaan kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä.

3.2. Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko kaupunginvaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungin ja kaupunkikonsernin osalta toteutuneet sekä huolehtia kaupungin ja tytäryhteisöjen hallinnon ja talouden tarkastuksen yhteensovittamisesta

Tarkastuslautakunnalla on oikeus saada kaupungin omasta organisaatiosta ja tytäryhteisöjen toiminnasta ja tilinpäätöksestä selvityksiä niin harkitessaan ja sen lisäksi tarkastuslautakunnalla on oikeus tutustua Kitee-konsernin yhteisön toimintaan ja näin varmistaa, miten valtuuston asettamat tavoitteet saavutetaan.

3.3. Kaupunginhallitus

Konsernijohto vastaa Kuntalain 25 a §:n mukaisesti kuntakonsernin ohjauksesta ja konserninvalvonnan järjestämisestä.

Konsernijohtoon kuuluvat

Kaupunginhallitus

- valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa, antaa ohjeita kaupunkia edustaville henkilöille kunnan kannan ottamisessa käsiteltäviin asioihin
- päättää konsernin sisäistä työnjaosta,
- vastaa konsernin hallinnon ja talouden koordinoinnista,
- vastaa, että yhteisöjen valvonta on järjestetty ja tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia havaitsemistaan epäkohdista,
- antaa toimintakertomuksen yhteydessä kaupunginvaltuustolle oleelliset tiedot konsernin toiminnasta ja taloudesta,
- antaa konserniohjetta yksityiskohtaisemmat ohjeet,
- nimeää kaupungin edustajat yhteisöjen hallintoelimiin ja tilintarkastajiksi ellei sitä ole annettu muun toimielimen tehtäväksi,
- antaa ohjeet kaupungin edustajille kuntayhtymien yhtymäkokouksissa sekä tytär- ja osakkuusyhteisöjen yhteisökokouksissa käsiteltävinä oleviin asioihin ja
- antaa ohjeet konserniyhteisön hallituksessa toimiville kaupungin edustajille merkittävistä taloudellisista ja toiminnallisista linjaratkaisuista.

3.4. Kaupunginjohtaja

- oikeus käyttää puhevaltaa kaupunginhallituksen puolesta
- vastaa Kitee-konsernin operatiivisesta johtamisesta
- voi määrätä suoritettavaksi sisäisen tarkastuksen myös tytäryhteisössä
- määrittelee mitä tietoja, missä muodossa, kuinka usein ja mille viranomaiselle tulosityksikön ja tytäryhteisön tulee raportoida toiminnastaan.

3.5. Muu johtosäännössä määrätty viranomainen

esittelee tytäryhteisöjä koskevia asioita kaupunginhallituksessa tai muutoin vastaa konsernijohtolle kuuluvista tehtävistä.

- **Konsernin johtoryhmä**

Kaupunginjohtajan apuna ja johdolla toimii Kitee-konsernin johtoryhmä, johon jäseninä kuuluvat kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä muut kaupunginjohtajan päättämät jäsenet. Johtoryhmä koordinoi Kitee-konsernin operatiivista toimintaa ja käy tuloskeskustelut tulosityksiköiden ja tytäryhteisöjen kanssa, jossa käsitellään toiminnalle asetettavia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita sekä niiden toteutumista.

3.6. Johtokunnat ja tytäryhteisöjen hallitukset

(Johtokunnan ja tytäryhteisön hallituksen tehtävänä on johtaa määräysvaltaansa kuuluvaa toimintaa sääntöjen ja säännösten mukaisesti)

Johtokunnan ja tytäryhteisön hallituksen tehtävänä on johtaa määräysvaltaansa kuuluvaa toimintaa yhteisöä koskevan lainsäädännön, sääntöjen ja säännösten mukaisesti

Johtokunnan ja tytäryhteisön hallituksen tulee tämän konserniohjeen perusteella

- antaa viivytyksettä pyydetty selvitykset ja raportit,
- osallistua konsernijohdon kutsumiin neuvotteluihin

Johtokunnan ja tytäryhteisön hallituksen sekä yhteisöissä toimivien edustajien tulee saattaa merkittävät tai periaatteelliset ratkaisut kaupungin konsernijohdon tietoon. Tarvittavia yksityiskohtaisia toimintaohjeita tulee pyytää riittävän ajoissa. Tässä tarkoitettuja merkittäviä asioita ovat ainakin sellaiset tytäryhteisön toiminnan muutokset, jotka oleellisesti ja / tai pysyvästi muuttavat sen toiminnan luonnetta, tai taloudelliset seikat, joilla on tytäryhteisön kokonaistaloudessa joko merkittävä kertaluontoinen tai taloudellisesti vähäisempikin pitkäaikainen muutos.

3.7. Tulosityksiköiden ja tytäryhteisöjen operatiivinen johto

Tulosityksiköiden ja tytäryhteisöjen toimivan johdon on etukäteen neuvoteltava ennen yhteisönsä päättävien elinten päätöksentekoa Kitee-konsernin operatiivisen johdon kanssa asioista, jotka koskevat

- toimialamuutoksia
- toiminnan laajennuksia tai supistuksia
- merkittäviä omaisuuden luovutuksia
- merkittäviä investointeja
- taloudellisen kantokyvyn kannalta merkittäviä lainan ottamiseen tai lainanantoon liittyviä kysymyksiä
- omaisuuden kiinnittämistä tai vakuuden antamista
- (yhteisön vakuutuspolitiikkaa sekä)
- yhteisön riskienhallintaa
- muuta yhteisön toimintaedellytyksiin ja palvelukykyyn olennaisesti vaikuttavaa toimintaa.

4. § Kirjanpito ja tilinpäätös

Konsernitilinpäätös (Kuntalain 68 a §)

Kuntakonsernin tulee laatia KILA:n kuntajaoston yleisohjeen mukaisesti täydellinen konsernitilinpäätös (vuodesta 2008 alkaen):

- joka sisältää konsernitaseen, -tuloslaskelman ja konsernin rahoituslaskelman sekä niiden liitetiedot

Kitee-konserniin kuuluvien yhteisöjen on järjestettävä kirjanpitonsa siten, että kaupunki voi laatia tilinpäätöksen sille määrätyssä ajassa.

Kitee-konsernin yhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi. Poistojen laskennassa noudatetaan soveltuvin osin kaupunginvaltuuston hyväksymiä suunnitelmapoistojen perusteita. Kaupungin taloushallinnosta vastaava viranhaltija voi antaa tarkempia ohjeita kirjanpidon järjestämisestä konsernitilinpäätöksen laatimista varten.

Toimintakertomuksessa tulee antaa riittävät tiedot yhteisön toiminnasta sen arvioimiseksi, ovatko kaupungin konsernistrategiassa, palvelustrategiassa ja talousarviossa sekä konsernijohdon antamissa ohjeissa yhteisölle asetetut tavoitteet toteutuneet. Toimintakertomusaineisto on laadittava sellaiseen muotoon, että yhtiölainsäädännön tai muun säädännön nojalla yhteisön ei-julkiseksi katsottava aineisto ei tule liitettäväksi kaupungin julkiseen tilinpäätösaineistoon. Tämä ei estä kaupungin tilintarkastajaa saamasta tarvittaessa tarkastustehtäväänsä varten myös salassa pidettävää tietoa.

Tilinpäätökset ja toimintakertomukset on toimitettava tilikautta seuraavan helmikuun loppuun mennessä sekä tytäryhteisön tulee toimittaa kopiot tilintarkastuskertomuksesta sekä yhtiö-, vuosikokouspöytäkirjasta tai vastaavasta tilinpäätöksen käsittelystä viivytyksettä ilman eri pyyntöä.

5. § Tilintarkastus

Tytäryhteisöjen tilintarkastajaksi valitaan aina emoyhteisön tarkastaja. Mikäli yhteisöllä on kaksi tilintarkastajaa, erityisestä syystä voidaan toiseksi tarkastajaksi valita muukin kuin auktorisoitu tilintarkastaja.

Tilintarkastajan valinnan valmistelee kaupungin tarkastuslautakunta.

6. § Rahoitus, sijoitustoiminta ja riskien hallinta

6.1. Yleistä

Kitee-konsernissa noudatetaan kaupunginvaltuuston Kuntalain 13 §:n 3-kohdan perusteella päättämiä talouden, rahoituksen ja sijoitustoiminnan periaatteita. Ohjeissa määritellään myös konserniin kuuluvien yhteisöjen toimintaa ohjaavat periaatteet.

6.1. Rahoitus ja vakuudet

Kitee-konsernin rahoitus- ja sijoituspolitiikassa pyritään koko konsernin kannalta edullisimpiin ratkaisuihin. Yhteisöjen rahoitus ja vakuudet järjestetään tarvittaessa keskitetysti. Tytäryhteisö ei ilman kaupunginhallituksen lupaa saa antaa takauksia tai käyttää omaisuuttaan lainan vakuutena.

6.2. Konsernitili

Kitee-konsernin yhteistä rahoitushuoltoa varten perustetaan kaupungin sisäinen pankki ja konsernitili, jonka käyttäjiksi tulee liittyä kaikkien niiden konserniyhteisöjen, joiden osalta siitä on kokonaistaloudellista hyötyä. Muiden kuin varsinaisten tytäryhteisöjen liittämistä kaupungin sisäisen pankin jäseniksi päättää kaupunginhallitus.

6.3. Sijoitustoiminta

Konserniyhteisöt ovat velvollisia järjestämään sijoitustoimintansa turvallisesti ja mahdollisimman hyvä sijoitustuoton takaavalla tavalla. Silloin, kun kaikkien yhteisöjen sijoitustoiminnan keskittämistä voidaan saada merkittävää taloudellista hyötyä, sijoitustoiminta järjestetään yhteisesti.

6.4. Riskien hallinta

Kitee-konsernin riskienhallinta järjestetään noudattaen yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa ja kaupunginhallituksen mahdollisesti antamia ohjeita.

Riskienhallinta ja siihen liittyvä vakuuttamisvastuu on tytäryhteisöillä. Tytäryhteisöjen on valmisteltava riskienhallintaa ja vakuuttamista koskevat sopimukset ja kilpailutukset yhteistoiminnassa kaupungin kanssa. Kaupungin vakuutus sopimukset ovat sovituin osin myös muiden konserniyhteisöjen käytävissä.

7. § Yhteiset palvelut ja tiedottaminen

7.1. Palvelujen hankinta konserniyhteisöiltä

Konserniyhteisöjen tulee hankintoja tehdessään pyytää tarjoukset myös muilta konserniyhteisöiltä. (palvelut, toimitilat)

Konserniyhteisöjen tulee käyttää muiden Kitee-konserniin kuuluvien yhteisöjen palveluksia, jos se hankintoja koskevat säännökset ja määräykset huomioidaan ottaen on mahdollista.

Tavoitteena on, että kaupungin tukipalveluyksiköt tuottavat palveluja kaikille kaupunkikonsernin yksiköille. Näitä palveluja tarjoavat mm.

- Kaupunginkanslia (hallinto-, arkisto- ja atk-palvelut)
- TILIKE-kuntatilitoimisto (talous- ja palkkahallintopalvelut)
- Keskuskeittiö (ruokapalvelut)
- Keski-Karjalan kansalaisopisto (opetuspalvelut)
- Tilapalvelut (toimitilat)
- Helli-liikelaitoksen työterveyshuolto

7.2. Taloushallintopalvelut

Tytäryhteisön tulee käyttää kaupungin hankkimia kirjanpito- ja palkanlaskentapalveluja, kun se yhteisön kannalta on edullista ja tarkoituksenmukaista.

Kaupungin kassapalvelut ovat yhteisiä taloushallintopalveluja käyttävien yhteisöjen käytössä.

7.3. Tietohallinto ja arkistointi

Tavoitteena on, että kaupunkikonsernin yksiköt käyttävät samoja tietojärjestelmiä sekä noudattavat samoja tietohallinnon strategioita ja toimintaohjeita.

Kitee-konsernin yhteisöjen arkistointi pyritään keskittämään Kiteen kaupunginarkistoon, jolloin yhteisön on noudatettava arkistoinnissa kaupungin antamia ohjeita.

7.4. Hankintatoimi

Kitee-konserniin kuuluvien yhteisöjen on noudatettava julkisista hankinnoista annettua lakia. Hankintapäätöksiin on liitettävä muutoksenhakuohjaus.

Hankinnoissa on käytettävä hyväksi yhteishankintojen kilpailuttamismahdollisuuksia. Lähtökohtaisesti kuntakonserni kilpailuttaa kaikki hankintansa julkisista hankinnoista annetun lain mukaan. Myös kunnan omistaman yhteisön, kuten osakeyhtiön ja liikelaitoksen, on kilpailutettava hankintansa. Hankinnat tulee kilpailuttaa julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) mukaisesti. Hankintoja tehtäessä tulee myös huomioida, että jos tarjoajana on hankintayksikön omistama yhteisö tai laitos taikka toinen hankintayksikkö, on sitä kohdeltava samoin kuin muita tarjoajia (hankintalaki 2 § 3 mom.) Näistä edellä mainituista seikoista poikkeavat sisäiset hankinnat, ts. in house -hankinnat, sekä yhteishankinnat.

Sisäiset hankinnat:

1. Sisäiset hankinnat tarkoittavat tilanteita, joissa kunta voi tehdä hankinnan ilman kilpailuttamista.
2. Sisäisiä hankintoja voidaan tehdä sellaisilta muodollisesti ja päätöksenteollisesti itsenäisiltä sidosyksiköiltä, joita hankintayksikkö valvoo samoin kuin se valvoo omia toimipaikkojaan. Kunnan valvontavallan sidosyksikössä on oltava tosiasiallista ja ehdotonta.
3. Kitee-konsernin ei siis tarvitse kilpailuttaa palveluita, jotka Kiteen kaupunki hankkii esimerkiksi Kiteen Kotitalot Oy:ltä tai perustettavalta Helli-liikelaitokselta.
4. Hankintayksikön tulee omistaa sidosyksikkö kokonaan itse tai yhdessä toisen hankintalain tarkoittaman hankintayksikön. Jos yksityinen henkilökö tai yritys omistaa sidosyksiköstä edes yhden prosentin, hankintoja ei voida suorittaa sidosyksiköltä kilpailuttamatta. Esimerkiksi Kiteen Lämpö Oy on Kiteen kaupungin omistuksessa 90-%:sti, se ei voi saada sidosyksikköasemaa hankinnoissa.
5. Kunta voi hankkia tavaran tai palvelun ilman kilpailutusta kokonaan omistamaltaan yhtiöltä, jos yhtiö ei toimi markkinoilla, vaikka sidosyksikkö olisi muuten itsenäinen.
6. Sidosyksikön toiminnan tulee kohdistua pääasiassa omistajiin. Sidosyksikön omistajalla tulee siis olla lähes yksinoikeus sidosyksikön tuottamiin palveluihin, urakoihin tai tavarantuotantoon. Tämä yksinoikeus tarkoittaa n. 80–100 % tuotannon volyymistä.

Yhteishankinnat:

7. Kuntien välinen yhteistoiminta voi joskus täyttää hankinnan tunnusmerkit. Jotta kuntien välinen yhteistoiminta ei olisi hankinta, tulee sen perustua pitkäjänteiseen yhteistoimintaan. Lisäksi edellytetään, että yhteistoimintasopimuksen tarkoittama toiminta on organisoitu yhteisen hallinnon, isäntäkunnan, alle. Jos nämä kaksi edellytystä eivät täyty, on kuntien yhteistoiminta katsottava hankinnaksi ja se täytyy kilpailuttaa.

8. § Tiedottaminen

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen toiminnasta on kaupunkilaisille annettava riittävät ja oikeat tiedot, joiden perusteella palveluita osataan käyttää ja kuntalaiset voivat arvioida toiminnan yleistä tilaa.

Tiedottamisesta vastaavat kaupungin johtoryhmän jäsenet sekä tytäryhteisöjen operatiivinen johto tai heidän määräämänsä henkilöt.

Tiedottamisen on tuettava Kiteen-konsernille asetettuja tavoitteita sekä noudatettava kaupungin viestintäpolitiikkaa. Yhteisön hallituksen on huolehdittava, että tiedottaminen on riittävä. Milloin yhteisöllä on asiakkaina kuntalaisia, yhteisön toiminta on laajaa tai yleistä mielenkiintoa herättävää, on yhteisön huolehdittava, että yhteisössä on laadittu vuosikertomus, joka on yleisesti saatavilla. Vuosikertomus ja vastaavat tiedot katsotaan olevan yleisesti saatavilla, mikäli ne ovat yhteisön (tai kaupungin) internet -kotisivuilla.

9. § Henkilöstöpolitiikka ja hyvä hallintotapa

Kitee-konsernissa noudatetaan soveltuvin osin kaupungin henkilöstöpolitiikkaa. Toiminnassa noudatetaan yleisesti hyväksytyjä yhteistoiminnan periaatteita.

Kaupungin henkilöstöstrategia luo perustan henkilöstöpolitiikalle. Henkilöstöpolitiikka suunnataan tulevien haasteiden ennakointiin, jolloin kehittämissyö painottuu organisaatioiden tuloksellisuuden lisäämiseen ja toimintaedellytysten luomiseen.

Henkilöstön sisäinen liikkuvuus konsernin sisällä mahdollistetaan. Henkilöstön rekrytointi turvataan tehokkaan henkilöstösuunnittelun avulla. Uuden henkilöstön rekrytoinnissa käytetään hyväksi kaupungin rekrytointiohjeita.

Palkkauksessa ja muissa palvelussuhteen ehdoissa noudatetaan kaupungin hyväksymiä periaatteita. Työn ja työsuoritusten vaatavuus otetaan huomioon palkkausperusteissa ja suositaan kannustavia palkkausjärjestelmiä.

Johtaminen on avointa ja yhteistyöhön kannustavaa. Johtamisen tulee tukea henkilöstön osallistumista, luovuutta ja itsenäistä työtettä. Henkilöstön ja organisaation osaamistarpeita arvioidaan esimiehen ja alaisen välisillä, säännöllisillä kehityskeskusteluilla.

Henkilöstön osaamista ja sen ylläpitämistä arvostetaan ja tuetaan. Kitee-konsernin järjestämän yhteisön henkilöstökoulutustarjonta on koko konsernin käytettävissä. Ammattitaitoa kehitetään suunnitelmallisesti täydennyskoulutuksen ja itsenäisen opiskelun tukemisen kautta.

Toimielinten kokous- ja vuosipalkkioissa noudatetaan soveltuvin osin kaupungin luottamushenkilöiden palkkiosääntöä.

Yhteisön hallitus vastaa siitä, että yhteisössä noudatetaan hyvää liiketapaa. Keskuskauppakamari on antanut suosituksen lahjoman vastaisista periaatteista. Kaupunginhallitus suosittelee, että em. periaatteet otetaan käyttöön myös kaupunkikonserniin kuuluvissa yhteisöissä.

10. §   Konserniohjeiden velvoittavuus

Konserniohje tulee hyväksyä tytäryhteisön yhtiökokouksessa tai vastaavassa hallintoelimessä silloin, kun yhtiömuoto on muu kuin osakeyhtiö, sekä jokaisessa soveltamisalaan kuuluvan yhteisön hallituksessa tai vastaavassa toimielimessä.

11 §   Voimaantulo

Tämä konserniohje tulee voimaan   lukien ja kaupunginhallitus voi antaa täsmentäviä ohjeita tulevaksi voimaan samasta ajankohdasta lukien.